

Motion till riksdagen 2022/23:923

av **Linda Lindberg m.fl. (SD)**

En stark och kvalitativ Sis-vård i hela landet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att ge personal på Sis-verksamheter verktyg att begära en kroppsvisitation vid misstanke om införsel av droger och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över de lagar som reglerar Sis så att dessa bättre harmonierar med verksamhetens uppdrag och önskemål och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över myndighetens uppdrag att förbättra arbetet med att möta barn och unga med omfattande psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda frågan om att ge myndigheten rätt att neka unga som faller utanför dess lagstadgade verksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att Sis ska bli en mer attraktiv arbetsgivare och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör analysera behovet av fler utbildningsinsatser för personal på Sis verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen aktivt bör verka för kompetenshöjande insatser för personal anställd vid Sis och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskiljning bör fasas ut och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Sis i sitt rekryteringsarbete särskilt tar frågan om lämplighet i beaktande och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Sis inom sina verksamheter ska servera en varierad och hälsosam kost och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att Sis ska arbeta för ett ökat fokus och ett aktivt arbete för att främja hälsa och välmående och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Sis ett tydligare mandat att begränsa tillgången på it såsom läsplattor och mobiltelefoner och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av Sis-anläggningar så att de är anpassade och håller god säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (Vårdanalys) tillsammans med Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) i uppdrag att samverka för att förebygga att barn avviker från boenden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Att ungdomar med socialt nedbrytande beteende inte låses in med grovt kriminella ska vara en självklarhet. Statens institutionsstyrelse, Sis, är en statlig myndighet som ansvarar för individuellt anpassad tvångsvård. Där behandlas ungdomar med allvarliga psykosociala problem och unga vuxna med missbruksproblem, men under slutet av 1990-talet utökades uppdraget till att verksamheten även ska ta emot ungdomar som dömts till slutna ungdomsvård för grovt kriminella brott. Det är således en stor variation i fråga om de ungdomar som vistas på Sis-hemmen, vad gäller både ålder och orsak, vilket gör att rätt personal och kompetens inom verksamheten och avdelningarna är grundläggande för att nå en väl fungerande verksamhet.

För Sverigedemokraterna är det självklart att ungdomar med allvarliga psykosociala problem inte bör låsas in med grovt kriminella. De grovt kriminella ungdomarna bör snarare hanteras av Kriminalvården, vars förutsättningar att hantera sådana ungdomar torde vara avsevärt bättre. På så sätt kan Sis lägga ett större fokus på vård och behandling, som i sin tur innebär att fler platser frigörs i den redan överbelastade verksamheten.

En drogfri, trygg och säker tvångsvård

De senaste åren har flera rapporter från olika instanser larmat om brister inom Sis verksamheter. Det har bland annat framkommit uppgifter om den bristande kontrollen inom verksamheterna för att uppmärksamma och garantera en drogfri och trygg miljö. Placerade ungdomar vittnar om att det är hur enkelt som helst att få tag på droger när de är placerade, och för en del har det till och med varit inkörsporten till ett långvarigt missbruk. Flickor vittnar också om sexuella övergrepp och övervåld. Sis måste kunna garantera att verksamheten är fri från droger och våld och måste därför också ges förutsättningar att kunna leva upp till det. Sverigedemokraterna anser att personal vid miss-

tanke om införsel av droger bör ges möjlighet att begära kroppsbesiktning, vilket idag inte är möjligt.

Tillgången till olika kommunikationsmedel, såsom läsplattor och mobiltelefoner, bör på ett mer effektivt sätt kunna begränsas för att säkerställa att sådan kommunikation blir svårgörig. De lagar som reglerar Sis-verksamheten bör ses över för att bättre harmonisera med verksamhetens uppdrag och önskemål.

Sverigedemokraterna ser det som angeläget med en kontinuerlig och noggrann kontroll och tillsyn av landets samhällsvård. Regeringen bör se över de lagar och regler som finns samt se över hur man kan säkerställa att dessa efterföljs för att undvika att missförhållanden förekommer i de olika typerna av boenden. Barn som placeras i landets samhällsvård är sårbara och många gånger saknas en familjär trygghet, vilket gör det extra viktigt att samhället tar sitt ansvar för att ge alla människor goda möjligheter till en trygg framtid. Sverigedemokraterna har också följt dialogen kring myndighetens rätt eller inte rätt att använda sig av redskapet avskiljning. Vi anser att verktyget att avskilja ungdomar ska fasas ut och att SiS intensivt bör arbeta med att bygga upp metoder och arbetssätt inom sin verksamhet för att kraftigt minska antalet avskiljningar för att göra sig redo för att avskiljning avskaffas. Det är då av vikt att andra metoder har etablerats inom myndigheten till dess. Vi anser samtidigt att det är viktigt att myndigheten har de redskap och verktyg som gör att personalen på ett säkert och etiskt sätt kan skydda unga som har ett destruktivt beteende. Redskap som främst skyddar de unga för sig själva men också för att personalen ska kunna ha en trygg arbetsmiljö.

Sis verksamhet täcker upp för psykiatrins brister

Sis har ett brett uppdrag i att möta barn och unga med olika behov. Vi ser också att barn och unga allt som oftast har ett allt tyngre vårdbehov och gruppen unga med allvarliga psykosociala och psykiska tillstånd placeras idag inom SiS verksamhet. Det vittnas om att flera av dessa ungdomar egentligen borde ha placerats inom barn- och ungdomspsykiatrin men att kommunerna i sitt arbete inte får in ungdomarna på BUP och då väljer att i andra hand placera på Sis. Det är också tveksamt om Sis egentligen har ett lagstadgat uppdrag i att möta unga med ett starkt behov av psykiatrin.

Regeringen bör se över frågan om Sis är en lämplig myndighet för att möta dessa ungdomar samt överväga att ge myndigheten rätt att neka unga som faller utanför deras lagstadgade verksamhet. Det har myndigheten inte idag. Regeringen bör dock främst verka för att få en väl fungerande barn- och ungdomspsykiatri som har förmågan att möta efterfrågan i fråga om barns och ungas psykiska ohälsa.

Med målet att skapa en god hälsa – varierad och hälsosam kost

Sis tar inte sällan emot barn och unga med en trasslig uppväxt, där bland annat föräldrars förmåga av olika orsaker varit enormt bristfällig. Där ohälsa kopplad till otrygghet, missbruk och en destruktiv omgivning har satt tydliga spår hos den unge. Det påverkar givetvis det psykiska måendet som i sin tur allt som oftast tar sig uttryck i olika former av ätstörningar. Här har Sis en viktig uppgift i fråga om att inom sitt uppdrag arbeta för att stärka den unges hälsa och välmående. Det kan bland annat ske genom regelbunden utevistelse, rörelse och en varierad kost som är anpassad till den

unges aktiviteter. Det bör även inom Sis finnas ett fokus på och ett aktivt arbete med att främja hälsa och välmående.

En verksamhet med kompetent och väl anpassad personal

Personalen inom Sis verksamhet gör ett viktigt arbete i fråga om att skapa en trygg, säker och stabil miljö för de barn och unga som av olika anledningar befinner sig på boendet. Däremot finns det idag stora problem med att kompetensen hos personalen är bristfällig, delvis på grund av kortvarig och tillfällig vikariepersonal men även kopplat till rekryteringssvårigheter inom yrket med en låg lönebild sett till det som arbetet innebär. Sverigedemokraterna anser att regeringen aktivt bör verka för att säkerställa en trygg, säker och attraktiv arbetsmiljö inom Sis verksamhet för en välmående och kompetent personal som leder till att de unga får det hjälp, det stöd och den behandling som de behöver. Vidare anser vi att regeringen bör arbeta för att säkerställa en konkurrenskraftig arbetsplats där rekryteringen av personal inom Sis verksamhet håller god kvalitet och grundas på kompetens, utbildning och lämplighet särskilt anpassad för just den specifika verksamheten.

En bättre översyn av verksamheten

Missförhållanden och vanvård på samhällsvårdsinstanser har länge uppmärksammats i media, vilket motiverar att ytterligare tillsyn bör tillämpas för barns, föräldrars och hela samhällets skull samt för att motverka att missförhållanden fortsätter att förekomma i framtiden. Inspektioner bör inte bara göras då indikationer om problem i en verksamhet finns, utan även som en åtgärd för att föregripa olägenheter i framtiden. Antalet inspektioner av HVB-hem, SiS-hem och LSS-boenden bör öka ytterligare. En översyn av landets anläggningar bör göras för att säkerställa att de är anpassade och håller god säkerhet för att trygga såväl personalen som de boende.

Åtgärder för att motverka att barn och unga avviker från boenden

Av olika anledningar händer det att barn och unga försvinner eller avviker från Sis-boendena. Det kan bero på missförhållanden såsom hot, kränkningar, våld och övergrepp men det kan också bero på psykisk ohälsa eller att barnet saknar sin familj och sina vänner. I flera studier framkommer att ju fler omplaceringar ett barn varit med om, desto större är risken att barnet avviker från sin familjehemsplacering. Många förstår inte att de hamnar i en än värre situation när de lämnar sitt familjehem. Barn som varit försvunna vittnar om boende på gatan, sexuellt utnyttjande, våldsutsatthet och narkotikabruk. När de väl återfinns har de oftast ett mycket stort vårdbehov.

Det är viktigt att arbeta med förebyggande insatser för att förhindra att barn inte avviker från sin placering. Regeringen bör uppdra åt Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att samverka med Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att förebygga att barn avviker, men också för att dessa barn får stöd, skydd och den vård som de behöver när de kommer tillbaka.

Linda Lindberg (SD)

Carina Ståhl Herrstedt (SD)

Johnny Svedin (SD)

Anna-Lena Blomkvist (SD)

Carita Boulwén (SD)